

" ...

I- İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ

29.9.1993 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümünde aynen şöyle denilmektedir:

"İptal talebi ile başvuruda bulunduğumuz "503 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname" Yüce Mahkeme tarafından Anayasaya aykırı bulunduğu gerekçesiyle iptal edilen "3911 Sayılı Yetki Kanunu"na dayanılarak çıkartılmış 36 adet Kanun Hükmünde Kararname dizisinden bir tanesidir.

3911 Sayılı Yetki Yasasının iptali başvurumuzda geniş olarak izah edildiği gibi bu Kanun Hükmünde Kararnameler, Hükümetin parlamenter demokrasiye ve hukukun üstünlüğü prensibine inançsızlığının belirgin bir göstergesidir. Muhalefette iken farklı, iktidarda iken farklı hukuk anlayışı sergileyen Hükümet ortakları, kendi inançlarına dahi ters düşerek hukuku ihlal etmekten çekinmezlerken Milletten Kanunlara saygılı olmasını nasıl bekleyebilirler.

Demokratik bir hukuk devletinde, devlete egemen olan en üstün güç kuşkusuz kanunilik ilkesidir. Bu ilke hiç kimsenin Anayasada belirtilenden daha fazla yetkiye sahip olmadığını ve hiç kimsenin Anayasanın verdiği yetkilerden fazlasını kullanamayacağını emreder. Yetki Kanunu iptal edilmiş bir Kanun Hükmünde Kararname düpedüz Anayasaya aykırıdır. Yoksa kuvvetler ayrımının devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip belli devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir iş bölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve Kanunlarda bulunduğuna ilişkin Anayasa hükmü ortadan kalkar. Bir Hukuk devleti olan devletimiz bugün kanunlardan çok kararnamelerle idare edilir bir hale getirilmek istenmektedir. Yürürlükteki kanunların bazı maddeleri dahi kararnamelerle değiştirilmekte, kanun tasarısı olarak Meclise sevk edilen tasarılar geri çekilerek Kanun Hükmünde Kararname olarak yeniden düzenlenmektedir.

Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisinin; acil hallerde, beklemeye tahammülü olmayan, zorunlu durumlara münhasıran kullanılacağı, olağan bir yol olmadığı Anayasanın 91 nci maddesindeki "Yetki Kanunları ve bunlara dayanan Kanun Hükmünde kararnameler Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür." hükmünde ifadesini bulmaktadır.

Bu amir hükme rağmen Anayasanın ruhuna ve lafsına aykırı olarak Hükümet, Meclis gündeminde uzun süredir bekleyen fakat mutabakat sağlanamadığı için görüşülemeyen pek çok Kanun tasarısını Kanun Hükmünde Kararname olarak düzenleyip yeniden Meclise sevk etmiştir. Bu Kararnameler Yetki Yasasının iptal edilmesi ile de hukuki dayanaktan yoksun kalmıştır.

İptalini istediğimiz 503 sayılı "Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" gerek sevk ediliş şekli bakımından, gerek muhteva bakımından, gerekse iptal edilmiş bir yetki yasasına dayanmış olması bakımından Anayasaya aykırı unsurlar ihtiva etmektedir.

Şöyleki;

Söz konusu Kanun Hükmünde Kararname 4.3.1993 tarihinde Hükümet tarafından Kanun tasarısı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmiş ilgili komisyonlarda görüşülerek Genel Kurul gündemine alınmıştır. Ancak uzun süre gündemde kalmasına rağmen Mecliste görüşülmesi mümkün olmadığından daha doğrusu Meclisten geçirilemeyeceği anlaşıldığından Hükümet tarafından Kanun Hükmünde Kararname olarak düzenlenip yeniden Meclise sevk edilmiştir.

Tasarının; Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunda görüşülmesi sırasında Geçici 3 ve Geçici 4 ncü maddelerin Anayasaya aykırı oldukları ileri sürülmüş, bunun üzerine Komisyon tarafından Adalet Bakanlığından görüş istenmesi kararlaştırılmıştır. Hükümet tasarısında imzası bulunan Adalet Bakanının bu defa da Anayasaya aykırı bir düzenlemenin söz konusu olmadığı yolunda Komisyona görüş bildirmesi üyelerce tasvip edilmediğinden Hukuk Fakültesi Öğretim Üyelerinden bir temsilcinin görüşleri doğrultusunda söz konusu maddelerde bazı değişiklikler yapılmıştır.

Yukarıdaki izahlardan da anlaşılacağı gibi bu Kanun Hükmündeki Kararname Anayasanın 91 nci maddesinin ruhuna aykırı olarak Meclise sevk edilmiş, yasal dayanaktan yoksun, Anayasaya aykırı hükümler ihtiva eden bir Kanun Hükmünde Kararnamedir. İptal edilmesi gerekir.

Maddelere İlişkin İptal Gerekçelerimiz :

1- Anayasanın 2 nci ve 48 nci maddelerine aykırılık:

503 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 3 ncü maddesi ile yapılan düzenleme, Anayasanın 2 nci maddesinde ifade edilen "Hukuk Devleti" ilkesine ve 48 nci maddesinde ifade edilen "Sözleşme Hürriyeti" prensiplerine aykırılık teşkil etmektedir.

Şöyleki:

Geçici 3 ncü maddenin 1 nci ve 2 nci fıkraları:

"Kurumun sahibi veya ortağı bulunduğu gayrimenkuller için 1/1/1993 tarihinden önce 22/4/1926 tarih ve 818 sayılı Borçlar Kanunu ile 18/5/1955 tarih ve 6570 Sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanuna göre yapılmış olan kira sözleşmeleri, sözleşmelerin bitim tarihinden itibaren 3 ay sonra, işletme hakkının devrine ilişkin sözleşmeler ise bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlük tarihinden itibaren 3 ay sonra sona erer.

Eski kiracının 30 gün içinde yeni kira bedeli ve şartları üzerinden 18/5/1955 tarih ve 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun Hükümlerine göre kira sözleşmesi yapmaya veya teklif edilen yeni kira bedeline Sulh Hukuk Mahkemeleri nezdinde itiraz etmeye hakkı vardır. 30 günlük süre içinde itiraz ve rüçhan hakkını kullanmayan ve gayrimenkulu tahliye etmeyen kiracıların tahliyesi icra memurluğunca sağlanır."

şeklinde düzenlenmiştir.

Kısaca yapılan bu düzenlemeyle Sosyal Sigortalar Kurumunun sahibi olduğu gayrimenkuller için 1.1.1993 tarihinden önce yapılmış olan kira sözleşmeleri 3 ay içinde sona erdirilmektedir. Yani Borçlar Kanunu ve Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanunun genel

hükümlerine göre taraflar arasında yapılmış olan kira sözleşmeleri, özel bir kanunla tek taraflı olarak ortadan kaldırılmaktadır.

Bu durum; Anayasanın 2 nci maddesinde ifade edilen Türkiye Cumhuriyeti, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir, prensibi ile 48 nci maddesinin 1 nci fıkrasında yer alan "Herkes dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir." hükmüne aykırıdır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir hukuk devletidir. Anayasa Mahkemesinin bir çok kararında da belirttiği gibi "Hukuk devleti" ilkesi; her türlü eylem ve işlemin hukuka uygun olması, Kanun koyucunun çalışmalarında kendisini her zaman Anayasa ve hukukun üstün kuralları ile bağlı tutması, devletin tüm organları üstünde hukukun mutlak bir egemenliğe sahip olması demektir.

Hal böyle olunca yapılan düzenlemenin hukukun üstünlüğü ilkesi ve sözleşme hürriyeti prensibi ile bağdaştığı söylenemez. Zira taraflar arasında genel hükümlere göre yapılmış olan akit özel bir kanunla tek taraflı olarak ortadan kaldırılmaktadır. Kamu yararı gözetilmiş olsa bile hiçbir kural hukukun üstünlüğü prensibine aykırılığın mazereti olamaz.

Bu itibarla Geçici 3 ncü maddenin Anayasaya aykırı olduğundan iptal edilmesi gerekmektedir.

2- Anayasanın 35 nci ve 91 nci maddelerine aykırılık:

Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 4 ncü maddesiyle yapılan düzenleme Anayasanın Mülkiyet hakkına ilişkin 35 nci maddesiyle Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisini düzenleyen 91 nci maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Geçici 4 ncü maddenin 1 nci ve 2 nci fıkraları:

"Kurumun mülkiyetinde bulunan gayrimenkullerden nitelikleri itibariyle satışa elverişli olanlar, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 ay içerisinde devir tarihlerindeki rayiç bedelleri üzerinden hazineye devredilir. Devredilen gayrimenkuller ayrıca bir fera işlemine gerek olmaksızın Tapu sicilinde Hazine adına tescil edilir.

Devredilecek gayrimenkullere ilişkin karar ve uygulama esasları Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü ve Milli Emlak Genel Müdürlüğü yetkililerinden oluşan bir komisyonca belirlenir. Komisyonun aldığı kararlar, Sosyal Sigortalar Kurumu Yönetim Kurulunun uygun görüşü üzerine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan ve Maliye Bakanı tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer."

şeklinde düzenlenmiştir.

Yani bu madde ile kurumun mülkiyetinde bulunan bazı gayrimenkullerin Hazineye devredilerek satışı öngörülmektedir.

4792 Sayılı Kanun ile kurulmuş olan Sosyal Sigortalar Kurumu; sigortalı emekli ve bunların eş ve çocuklarından oluşan 20 milyon vatandaşımızın sosyal güvenliğini sağlayan büyük bir kuruluştur.

Kuruluş Kanununun 1 nci maddesinin 2 nci fıkrasında ifade edildiği gibi "Kurum bu kanun ve özel hukuk hükümlerine tabidir.

Mali ve idari bakımdan muhtardır. Ve tüzel kişilikte bir Devlet kurumudur."

Kurumun gelirleri büyük ölçüde işverenlerin ve bazı sigorta kolları için ayrıca işçi ve hizmetlilerin ödedikleri primlerden oluşmaktadır. En yüksek karar organı ise yönetim kuruludur.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi Sosyal Sigortalar Kurumu mali ve idari bakımdan özerk bir kamu tüzel kişisidir. Mal varlığının büyük bir bölümü işçi ve işveren primlerinden elde edilen gelir sayesinde kazanılmıştır. Bu mal varlığı üzerindeki her türlü tasarruf yetkisi ise kurumun en yetkili organı olan yönetim kuruluna aittir.

Anayasanın 91 nci maddesinin 1 nci fıkrasında "Anayasanın 2 nci kısmının 1 nci ve 2 nci bölümlerinde yer alan Temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile 4 ncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler Kanun Hükmünde Kararnamelerle düzenlenemez" denilmektedir. Mülkiyet hakkını düzenleyen 35 nci madde bu kapsamda mütalaa edildiğinden buna ilişkin hükümlerin Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmesi söz konusu olamaz.

Geçici 4 ncü madde ile yapılan düzenleme mülkiyet hakkının devrini öngördüğünden Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmemesi gereken bir husustur. Madde bu yönüyle Anayasanın 91 nci maddesine aykırıdır ve iptal edilmesi gerekmektedir.

Anayasanın 35 nci maddesi "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." hükmünü amirdir.

Kararnamenin Geçici 4 ncü maddesinin 2 nci fıkrasında devredilecek gayrimenkullere ilişkin uygulama esasları bir komisyonca belirlenir ve komisyonun aldığı kararlar Sosyal Sigortalar Kurumu Yönetim Kurulunun uygun görüşü üzerine ilgili Bakanlar tarafından onaylanarak yürürlüğe girer denilmektedir.

Maddede her ne kadar Sosyal Sigortalar Kurumunun uygun görüşü alınır denilmekte ise de asıl tasarruf yetkisi Kurumun bağlı bulunduğu Bakanın ve Hükümetin elinde sayılır. Zira söz konusu düzenleme tasarı olarak Meclise geldiğinde Yönetim Kurulunun görüşünün alınması düşülmezken, Komisyonda bu ibare eklenmiştir.

Yani Hükümetin asıl maksadı kurumun tek temsilcisi olan yönetim kurulunu fiilen dışlayıp kurumun mülkiyetinde olan gayrimenkulleri satışa çıkarmaktır. Kurumun, gerek kamu kuruluşlarından gerekse özel kuruluşlardan milyarlarca liralık prim alacağını tahsil etme yoluna gitmeden elindeki mal varlığını satışa çıkararak, ekonomik çıkmazdan kurtarılması gibi bir çözümün uzun vadede kurumu daha da büyük çıkmazlara sürükleyeceği kaçınılmazdır.

Yasayla getirilen düzenleme kuruma iradesi dışında mallarını satma yükümlülüğü getirerek yönetim kuruluna ait olan bir karar yetkisini yürürlüğe koymaktadır. Yönetim kurulu mevcut sistemde gerek görürse gayrimenkullerini satışa çıkarmaya her zaman yetkilidir. Getirilen düzenleme ise mülkiyeti işçilere ait olan kurum mallarının yönetim kurulu yetkisi

Esas Sayısı: 1993/34
Karar Sayısı : 1993/33

dışında satışını öngörmektedir. Geçici 4 ncü madde bu yönü ile de Anayasanın 48 nci maddesine aykırıdır. İptal edilmesi gerekir.

3- Anayasanın 153 ncü maddesine aykırılık iddialarımız:

Bu Kanun Hükmünde Kararname Anayasaya aykırılığı Anayasa Mahkemesi kararları ile sabit olan Yetki Kanunlarının bir benzeri hatta daha da kapsamlısı olan ve Anayasa Mahkemesince iptal edileceği muhakkak görülen bir Yetki Yasası esas alınarak çıkarılmıştır. Bu da Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesine ters düşmektedir. Kararname bu yönüyle de tamamıyla Anayasaya aykırı ve hukuki dayanaktan yoksun bir durum arz etmektedir. Bu nedenle iptal edilmesi gerekmektedir.""